

**Věc C-276/20**

**Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce**

**Datum doručení:**

24. června 2020

**Předkládající soud:**

Landgericht Erfurt (Německo)

**Datum předkládacího rozhodnutí:**

15. června 2020

**Žalobkyně:**

A, G, E

**Žalovaná:**

B AG

– [omissis] –

**Landgericht Erfurt (zemský soud v Erfurtu, Německo)**

C-276/20 – 1

[omissis]

**Usnesení o předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce**

Ve věci

\_\_\_\_\_ A \_\_\_\_\_, G \_\_\_\_\_, E \_\_\_\_\_

– žalobkyně –

[omissis]

proti

**B \_\_\_\_\_ AG**, zastoupené představenstvem, B \_\_\_\_\_, W \_\_\_\_\_

– žalované –

[omissis]

*ohledně náhrady škody vzniklé na základě „emisního skandálu“*

8. občanskoprávní senát Landgericht Erfurt (zemský soud v Erfurtu), za který rozhodoval

[omissis]

jako samosoudce, dne 15. června 2020

## **r o z h o d l   t a k t o :**

I.     [omissis]

II.    Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě článku 267 SFEU předkládají následující předběžné otázky:

1.    Vyžaduje unijní právo, zejména zásada efektivit a základní práva Evropské unie, aby se v případě, že výrobce vozidla nebo motoru poruší evropské právo upravující registraci a evropské emisní normy, neprovedlo žádné započtení skutečného užívání vozidla proti škodě vzniklé kupujícímu? Platí takový zákaz odpočtu přinejmenším v případě, že výrobce zákazníkovi úmyslně způsobí škodu způsobem, který je v rozporu s dobrými mravy?
2.    Jedná se v případě předkládajícího soudu o nezávislý a nestranný soud ve smyslu článku 267 SFEU ve spojení s čl. 19 odst. 1 SEU, jakož i s čl. 47 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie?

## **Odůvodnění**

### **A.    Skutkový stav a původní řízení**

Spor v původním řízení patří k početným sporům souvisejícím s „Dieselgate“, v jejichž rámci jsou po celé Evropě vůči výrobcům vozidel nebo motorů, které jsou vybaveny zakázaným odpojovacím zařízením, uplatňovány nároky na náhradu škody.

Žalobkyně si dne 2. června 2012 u jednoho prodejce automobilů pořídila nový osobní automobil [omissis]. Uvedené vozidlo má naftový motor [omissis] splňující emisní normu Euro 5, pocházející od žalované. Tento motor je vybaven řídicím

softwarem, který na zkušebním stavu snižuje emise dusíku oproti běžnému provozu.

K předání [vozidla] žalobkyni a [jeho] první registraci došlo dne 20. července 2012, po zaplacení kupní ceny ve výši 21 000,00 eur včetně DPH. Dne 25. června 2018 nechala žalobkyně v rámci „svolávací akce“ provést tzv. aktualizaci softwaru. V září 2018 žalobkyně podala žalobu a požaduje zaplacení částky ve výši 21 000,00 eur, tj. ve výši nezkrácené kupní ceny, a úroky již ode dne 20. července 2012, a to oproti vrácení uvedeného vozidla.

## **B. Předběžné otázky a jejich význam pro rozhodnutí ve věci**

### **I. K první předběžné otázce**

1. Německý právní stav je v případech, jako je tento, do značné míry objasněn. Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) ve svém zásadním rozsudku [omissis] uznal odpovědnost žalované vzniklou na základě § 826 Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník, dále jen „BGB“), tj. z důvodu úmyslného způsobení škody způsobem, který je v rozporu s dobrými mravy [rozsudek Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) ze dne 25. května 2020, VI ZR 252/19 (omissis)]. Měl přitom za to, že se jedná o zakázané odpojovací zařízení podle čl. 5 odst. 2 první věty nařízení 715/2007/ES [viz též stanovisko generální advokátky E. Sharpston ze dne 30. dubna 2020, C-693/18 (omissis)].

a) Tato odpovědnost výrobce vozidla nebo motoru vede k „Rückabwicklung“ (zrušení smlouvy a vypořádání vzájemně poskytnutých plnění). Poškozený kupující může od výrobce požadovat zaplacení náhrady škody, a to oproti vrácení daného vozidla. Za škodu je přitom třeba považovat původně zaplacenou kupní cenu.

b) Sporná a dosud ne zcela objasněná je konkrétní výše náhrady škody. V tomto ohledu se jedná o dvě otázky, které mají zásadní ekonomický význam, a to jednak zda a do jaké míry musí být zohledněno skutečné užívání vozidla kupujícím tak, že se sníží náhrada škody, a jednak zda a do jaké míry, [a] zejména odkdy, musí být náhrada škody, kterou má výrobce zaplatit, úročena.

c) Podle Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) by se skutečné užívání („ujeté kilometry“), k němuž v mezidobí došlo, mělo započítat tak, že se sníží náhrada škody, tj. odečtem – prostřednictvím započtení – od kupní ceny [omissis].

Uvedené řešení podle německého práva v žádném případě není nezpochybnitelné, jelikož proti němu hovoří závažné argumenty [omissis]. Náhrada případného užítu – v tomto případě skutečného užívání vozidla – zejména musí být pro poškozeného přijatelná a nesmí původce škody nepřiměřeně zprošťovat odpovědnosti [omissis].

d) Předkládající soud má pochybnosti, které jsou relevantní pro rozhodnutí ve věci, ohledně toho, zda je takový odpočet v souladu se zásadou efektivnosti stanovenou unijním právem a požadavkem optimalizace základních práv a zásad zakotvených Listinou základních práv Evropské unie (čl. 51 odst. 1 druhá věta Listiny). Mimoto by *compensatio lucri cum damno* mohla být vyloučena na základě analogického použití předpisů týkajících se prodeje spotřebního zboží.

aa) Zásada efektivnosti stanovená unijním právem vyžaduje, aby použití vnitrostátního práva nemafilo ani nadměrně neztěžovalo výkon práv a nároků přiznaných unijním právem (viz článek 47 Listiny a článek 19 SEU). Mařit nebo nadměrně ztěžovat nelze ani dosahování cílů sledovaných unijním právem.

Cíle a záměry sledované evropskými právem upravujícím registraci a emise dosáhnou užitečného účinku pouze v případě, že nastalé protiprávní jednání bude potrestáno a zamezí se budoucímu protiprávnímu jednání (viz též článek 46 směrnice 2007/46/ES). Za účelem zajištění dosažení cílů spočívajících ve vysoké míře bezpečnosti silničního provozu, vysoké úrovni ochrany zdraví a životního prostředí, v racionálním využívání energií, účinné ochraně před neoprávněným užíváním a popř. v ochraně spotřebitele, je třeba účinných sankcí s odrazujícím účinkem. Vnitrostátní soudy na to musí brát zřetel (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. října 2013, C-32/12).

Zdá se však, že oboje – potrestání i preventivní účinek – je zpochybněno, pokud se porušení práva „vyplácí“, tj. pokud se jich lze do značné míry dopouštět bez jakéhokoli rizika. Započtení provedené Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) by z hlediska unijního práva mohlo vést k tomu, že původce škody bude nespravedlivě zproštěn odpovědnosti. V důsledku plynutí času je totiž *compensatio lucri cum damno* čím dál tím výhodnější pro výrobce, zatímco poškozené kupující může nepřiměřeně zatěžovat. Mohla by tedy vzniknout silná motivace k tomu, aby i tak docházelo porušování práva a nepřiměřeně se oddalovalo uspokojení příslušných nároků.

Prodávající se délka řízení v každém případě vede ke stále menší „škodě“. U německých soudů se již vyskytly případy, kdy prospěch získaný užíváním, vypočtený podle kritérií stanovených pro tento účel, překročil původní kupní cenu. V takovém případě ve výsledku již neexistuje škoda, kterou je nutno nahradit. Ve věci v původním řízení by rovněž došlo k podstatnému snížení náhrady škody, kterou má žalovaná zaplatit oproti vydání vozidla. Již v době podání žaloby v září 2018 žalobkyně údajně ujela okolo 130 000 km, což by vedlo k odpočtu ve výši 9 000,00 eur.

bb) Stejně jako zásada efektivnosti by zohlednění skutečného užívání mohla bránit rovněž základní práva Unie [omissis].

V projednávaném případě je dotčena oblast působnosti Listiny základních práv Evropské unie, tj. Listina váže a zavazuje Evropskou unii, jakož i její členské státy (čl. 51 odst. 1 Listiny). Použitelnost unijního práva – v tomto případě práva

upravujícího registraci – totiž s sebou nese a podmiňuje použitelnost základních práv zaručených Listinou (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. ledna 2013, C-617/10, bod 21).

Z hmotněprávního hlediska jsou relevantní především právo na život (čl. 2 odst. 1 Listiny) a právo na fyzickou a duševní nedotknutelnost (čl. 3 odst. 1 Listiny), a to jako „ekologické lidské právo“. Tato základní práva mají v důsledku svého úzkého sepětí s lidskou důstojností uvedenou v článku 1 Listiny přímý účinek ve vztazích mezi třetími osobami neboli horizontální účinek. V občanskoprávních sporech tudíž mají mezi jednotlivci závazný účinek (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. dubna 2018, C-414/16, bod 76 a násl.). K tomu je nutno uvést zásadu ochrany zdraví upravenou v článku 35 Listiny, zásadu ochrany životního prostředí upravenou v článku 37 Listiny a zásadu ochrany spotřebitele upravenou v článku 38 Listiny. Se všemi těmito základními právy a zásadami se pojí rozsáhlé povinnosti v oblasti ochrany, které musí soudy zohlednit [omissis].

cc) Konečně by mohlo být třeba přenést na projednávaný případ závěry vyplývající z práva upravujícího prodej spotřebního zboží (směrnice 1999/44/ES). Prodávající, který prodal spotřební zboží, které bylo v rozporu se smlouvou, nemůže od spotřebitele požadovat náhradu za užívání vadného zboží až do jeho výměny za nové zboží (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. dubna 2008, C-404/06).

e) Je třeba od započtení upustit přinejmenším tehdy, pokud – jako v projednávaném případě – výrobce kupujícímu škodu způsobil úmyslně a způsobem, který je v rozporu s dobrými mravy? Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) k této otázce konstatoval, že žalovaná v rámci svého strategického rozhodnutí, které přijala při vývoji daného motoru, a to že schválení typu získá nepoctivě za pomoci úmyslného uvedení Kraftfahrt-Bundesamt (Spolkový úřad pro motorová vozidla, Německo) v omyl a že vozidla, která jsou v tomto ohledu vadná, nechá uvést na trh, cíleně využila dobré víry a důvěry nabyvatelů vozidel [omissis]. Motivem tohoto jednání měl být zájem na snížení nákladů, maximalizaci zisků a získání konkurenčních výhod.

f) Na závěr vyvstává otázka, zda by právě v případě, že by skutečné užívání vozidla mělo být zohledněno tak, že se sníží náhrada škody, bylo zásadě efektivita a základním právům Unie učiněno zadost tím, že by – do určité míry za účelem kompenzace – skutečně přiznaná náhrada škody měla být citelně úročena.

Německé právo nabízí ustanovení, na jejichž základě je třeba platit nejen procesní úroky, tj. úroky počítané ode dne podání žaloby (§ 291 BGB), ale i – časově předcházející – úroky počítané od vzniku prodlení škůdce s poskytnutím náhradního plnění (§ 286 a 288 BGB), nebo, ještě déle, od zaplacení kupní ceny (§ 849 a § 246 BGB).

2. Odpověď Soudního dvora a jeho instrukce týkající se první otázky a veškerých s tím spojených aspektů jsou relevantní pro rozhodnutí ve věci a pro

účastníky řízení mají značný hospodářský význam. Žalobkyně ve sporu v původním řízení požaduje náhradu škody ve výši kupní ceny, kterou zaplatila, tj. nesníženou, bez jakéhokoli odpočtu za kilometry, které ujela. Dále požaduje – opírajíc se o § 849 BGB – úroky počítané ode dne 20. července 2012, tedy ode dne zaplacení kupní ceny.

## II. Ke druhé předběžné otázce

1. Předkládající durynský občanskoprávní soud sdílí obavy a pochybnosti Verwaltungsgericht Wiesbaden (správní soud ve Wiesbadenu, Německo) ohledně institucionální nezávislosti německých soudů a jejich oprávnění předkládat na základě článku 267 SFEU žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce [*omissis*]. Odkazuje se na žádost Verwaltungsgericht Wiesbaden (správní soud ve Wiesbadenu) o rozhodnutí o předběžné otázce ze dne 28. března 2019 a na příslušné řízení vedené Soudním dvorem Evropské unie [(*omissis*) C-272/19 (*omissis*)].

a) Soudní dvůr měl opakovaně možnost vyložit a použít základní normy uvedené v článku 19 SEU a článku 47 Listiny týkající se nezávislosti soudců. Mimoto objasnil požadavky na řízení o předběžné otázce podle článku 267 SFEU. Není zřejmý žádný důvod pro to, aby byla v případě článku 267 SFEU uplatňována jiná kritéria než u článku 19 SEU a článku 47 Listiny. Soudní dvůr má právem za to, že tyto základní normy unijního práva spolu úzce souvisejí (viz rozsudky SDEU ze dne 25. července 2018, C-216/18, bod 54, jakož i ze dne 27. února 2018, C-64/16, body 38, 41 a násl., a ze dne 16. února 2017, C-503/15, body 36 a násl.).

Mimoto mnohé svědčí ve prospěch toho, že se kritéria, která Soudní dvůr stanovil ohledně „úplné nezávislosti“ úřadů pro ochranu [osobních] údajů (rozsudek SDEU ze dne 9. března 2010, C-518/07) vztahují tím spíše na soudy, které jsou povolány k širokému uplatňování základních práv.

b) Podle ustálené judikatury Soudního dvora musí být soud s to plnit své funkce zcela samostatně, aniž by byl na kohokoli hierarchicky vázán či komukoli podřízen a od kohokoli přijímal příkazy nebo pokyny (viz například rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. února 2017, C-503/15, body 36 a násl.). Jen tak jsou soudci chráněni před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly ohrozit nezávislost jejich rozhodování a ovlivnit jejich rozhodnutí. Jen tak se rozptýlí jakékoli legitimní pochybnosti účastníků řízení o neovlivnitelnosti soudů ve vztahu k vnějším skutečnostem a o jejich neutralitě s ohledem na zájmy vzájemně se střetávající ve věci.

c) Vnitrostátní ústavní situace v Německu a Durynsku tyto požadavky nesplňuje (k nedostatečné nezávislosti německého státního zastupitelství viz již rozsudek Soudního dvora EU ze dne 27. května 2019, C-508/18 a C-82/19 PPU). Zná pouze funkční nezávislost soudců v klíčové oblasti činnosti soudců, tedy osobní nezávislost. Ta však nepostačuje k ochraně před veškerými vnějšími vlivy.

Institucionální nezávislost soudů, která je k tomu rovněž nezbytná, totiž nijak zaručena není. Nezávislost jednotlivého soudce je však zaručena nezávislostí soudnictví jako celku.

Organizace durynského soudnictví a durynské právní předpisy o soudcích nesplňují kritéria, která pro nezávislost soudů stanoví evropské ústavní právo a Soudní dvůr Evropské unie (viz například rozsudek SDEU ze dne 19. listopadu 2019, C-585/18, C- 624/18 a C- 625/18, body 121 a násl., a dále rozsudky Soudního dvora ze dne 24. června 2019, C-619/18, jakož i ze dne 25. července 2018, C-216/18). Konkrétně:

aa) Organizace a správa soudů je v Durynsku – stejně jako ve všech ostatních německých spolkových zemích – v rukou moci výkonné, která se klene nad soudy a personálně a materiálně je řídí. Ministerstva spravedlnosti rozhodují o počtu pracovních míst a soudců u soudů, jakož i o materiálním vybavení soudů. Kromě toho jsou soudci ministry spravedlnosti jmenováni a povyšováni. Hodnocení soudců, ze kterého se [při tom] vychází, přísluší ministerstvům a předsedům soudů, které je – až na případnou vlastní soudcovskou činnost – třeba zahrnout do moci výkonné. Ministři spravedlnosti a předsedové [soudů], kteří jsou jim administrativně podřízeni a jsou vázáni jejich pokyny, se v praxi projevují jako *gatekeepers*. Mimoto předsedové nad veškerými soudci vykonávají služební dohled.

bb) Pro Německo a Durynsko jsou navíc příznačná četná formální a neformální prolínání a personální propojení moci soudní a výkonné. Soudcům tak například mohou být svěřeny úkoly v oblasti správy soudnictví. Pochybnosti vzbuzuje zejména tradiční praxe vysílání soudců na zemská nebo spolková ministerstva. Vyslání soudci jsou do hierarchie ministerstva často začleněni po celá léta. Neobvyklé nejsou ani opakované přesuny mezi ministerstvy a soudy, dokonce i mezi postavením soudce a postavením úředníka.

Samotného předkládajícího samosoudce se týkala tři taková vyslání, a to dvakrát na durynské ministerstvo spravedlnosti a dále do Thüringer Staatskanzlei (durynská státní kancelář, Německo).

Tato personální provázanost moci výkonné a soudní je v rozporu nejen s evropským právem, ale i s celosvětově platnými *Bangalore Principles of Judicial Conduct* (viz *Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct*, [www.unodc.org](http://www.unodc.org), s. 36: „*The movement back and forth between high-level executive and legislative positions and the judiciary promotes the very kind of blurring of functions that the concept of separation of powers intends to avoid.*“).

cc) Především neformální postupy se někdy jeví jako svévolné. Zatímco navenek jsou soudy garanty ochrany před svévolí, jsou soudci i v důsledku neformálních postupů vystaveni hrozbě svévole a administrativnímu decisionismu. Co se týče toho, že v nedávné době byla v důsledku sílícího povědomí o uvedeném problému zavedena takzvaná

„*Interessenbekundungsverfahren*“ (řízení o zařazení mezi zájemce o určitou pozici), a to nedávno i v Durynsku, například ohledně vysílání k vrchním soudům a praxe „na zkoušku“ u těchto soudů nebo vedení pracovních skupin pro justiční čekatele, není dosud zajištěna soudní kontrola, tj. soudní vymahatelnost.

dd) To vše moci výkonné poskytuje možnost nepřipustným způsobem ovlivňovat moc soudní. Patří sem i nepřímé, subtilní a psychologické ovlivňování. Existuje reálné nebezpečí „odměňování“ nebo „trestání“ za určité postupy při rozhodování [viz usnesení Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud, Německo) ze dne 22. března 2018, 2 BvR 780/16, (*omissis*), body 57 a 59].

ee) Úzká provázanost německého soudnictví s mocí výkonnou, jeho hierarchické uspořádání a institucionální závislost mají původ v německém vrchnostenském státu 19. století a ve „vůdcovském principu“ nacionálních socialistů, což je přetrvávající pozůstatek minulosti. Německé modely organizace soudnictví jako celek se z hlediska služebního dohledu zakládají na takzvaném prezidentském modelu (který se v době národního socialismu dokonce zvrhl ve zneužití ve smyslu přenesení „vůdcovského principu“ na soudy [*omissis*]).

Velký vliv moci výkonné na personální rozhodnutí učiněná soudnictvím nepatří k německé právní kultuře. Struktura soudnictví pocházející z předdemokratických dob dostatečně nebrání politickému zneužití. Není zajištěna *constitutional resilience* [*omissis*].

ff) Vzájemné prolínání jednotlivých mocí v Durynsku, které je nejen neformální, ale nadto i institucionální, je v podstatě možno dovodit z následujících ustanovení:

Článek 89 odst. 2 [Verfassung des Freistaats Thüringen] (ústava svobodného státu Durynsko, dále jen „durynská ústava“) stanoví, že o prozatímním ustanovení soudců do funkce rozhoduje ministr spravedlnosti a o jejich jmenování na doživotí pak rozhoduje se souhlasem Richterwahlausschuss (výbor pro volbu soudců, Německo). Podle čl. 89 odst. 4 durynské ústavy je podrobnější úprava vyhrazena zákonu.

V souladu s tím § 3 odst. 1 Thüringer Richter- und Staatsanwältegesetz (durynský zákon o soudcích a státních zástupcích, dále jen „ThürRiStAG“) stanoví, že soudce a státní zástupce jmenuje a odvolává ministr odpovědný za oblast soudnictví. Podle § 3 odst. 2 ThürRiStAG je ministerstvo odpovědné za oblast soudnictví nejvyšším služebním orgánem ve smyslu tohoto zákona pro soudce a státní zástupce; podle § 3 odst. 3 ThürRiStAG je ministr odpovědný za oblast soudnictví rovněž členem výboru pro volbu soudců.

O povýšení rozhoduje, jak vyplývá z § 3 a § 63 ThürRiStAG, procesně i ve výsledku – jako poslední instance a s konečnou platností – rovněž ministr odpovědný za oblast soudnictví jako nejvyšší služební orgán. Podle § 63 odst. 3 třetí věty ThürRiStAG může ministr při udělování povýšení – v případě neshody mezi výborem pro volbu soudců a ministrem spravedlnosti – opět navrhnout

uchazeče nebo ohledně daného místa vyhlásit nové výběrové řízení („právo veta“).

Dále je v prováděcích zemských právních předpisech o organizaci soudů obsažena řada ustanovení, která ozřejmují vzájemné prolínání jednotlivých mocí a rozsah moci, kterou disponuje moc výkonná. Podle § 3 [Thüringer Gesetz zur Ausführung des Gerichtsverfassungsgesetzes] (durynský zákon, kterým se provádí zákon o organizaci soudů, dále jen „AGGVG“) ministerstvo odpovědné za oblast spravedlnosti stanoví počet soudních komor a senátů v rámci jednotlivých soudů. Ustanovení, která jsou po obsahové stránce obdobná, se například pro oblast správního soudnictví nacházejí v § 1 odst. 4 a v § 2 [Thüringer Gesetz zur Ausführung der Verwaltungsgerichtsordnung] (durynský zákon, kterým se provádí soudní řád správní, dále jen „AGVwGO“). Výše uvedené doplňuje služební dohled. Podle § 10 odst. 1 AGGVG služební dohled vykonávají:

1. ministerstvo odpovědné za oblast soudnictví vůči obecným soudům a státním zastupitelstvím dané [spolkové] země,
2. předseda Oberlandesgericht (vrchní zemský soud) a předseda Landgericht (zemský soud) vůči soudům v jejich obvodu.

Předsedové soudů přitom sami podléhají služebnímu dohledu [omissis].

gg) Práva soudcovského stavu v oblasti účasti a spoluúčasti na rozhodování v Durynsku, stejně jako právní prostředky nápravy, které jsou k dispozici, nejsou dostatečným korektivem. Jednak je soudcovským reprezentacím plná spoluúčast na rozhodování podle § 40 ThürRiStAG přiznána pouze v omezeném rozsahu; tato míra spoluúčasti zdaleka neodpovídá míře spoluúčasti zemských úředníků.

A dále využití enigmatických právních prostředků nápravy, které v případě zásahů do nezávislosti soudců přicházejí v úvahu, brání značné překážky. Předložení věci Richterdienstgericht (soud pro služební záležitosti soudců, Německo) představuje značnou zátěž, někdy spojenou se značnými nepříznivými profesními a sociálními dopady. Nelze opomenout, že uvedený právní prostředek zpravidla směřuje proti opatřením služebně nadřízených orgánů, tj. předsedů soudů, kterým přísluší provádění hodnocení a tedy i „řízení“ povyšování a oblastí působení. Navíc žalobě u Richterdienstgericht (soud pro služební záležitosti soudců) v Durynsku předchází náročné námitkové řízení, které je v rukou moci výkonné.

d) Tyto nedostatky mohou u veřejnosti vést k oprávněným pochybnostem o dostatečné ochraně německých soudů před vnějšími zásahy nebo tlaky, především ze strany moci výkonné. Mimoto mohou vyvstat oprávněné pochybnosti o tom, zda jsou soudy nepřístupny přímým nebo nepřímým vnějším vlivům. Konečně existuje rovněž nebezpečí účelového uplatňování práva, tj. nedostatečné neutrality ve vztahu k protichůdným zájmům účastníků řízení (k těmto kritériím viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. listopadu 2019, C-585/18, C-624/18 a C-625/18).

e) Zásada oddělení moci výkonné a moci soudní je zdůrazňována rovněž v judikatuře štrasburského [Evropského] soudu pro lidská práva. Ten nedávno vyjádřil pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti notářského senátu zřízeného při Oberlandesgericht Celle (vrchní zemský soud v Celle, Německo) (rozsudek ESLP ze dne 30. ledna 2020, č. 29295/16 [omissis]). Skutečnost, že soudci tohoto senátu ve věcech své kariéry a případného kárného řízení podléhají správní pravomoci předsedy vrchního zemského soudu, je podle něj způsobilá vzbudit u navrhovatele obavy, které jsou z objektivního hlediska opodstatněné.

f) Verwaltungsgericht Wiesbaden (správní soud ve Wiesbadenu) z praktického hlediska poukazuje pouze na taková řízení vedená u správních soudů, jejichž účastníkem je ministerstvo spravedlnosti, tedy v případě sporů s úředníky nebo ve sporech mezi uchazeči o určité služební místo.

Občanskoprávní soudy často rozhodují v řízeních, jejichž účastníky jsou [jejich] vlastní spolková země nebo Spolková republika Německo. Uvedené se týká například velkých stavebních projektů nebo odpovědnosti státu. V takových případech je sporné, zda se soudy s ohledem na svou institucionální závislost na moci výkonné jako účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi řízení nacházejí v nezbytném postavení neutrální „třetí osoby“ (k tomuto zásadnímu požadavku na nezávislost viz například rozsudky Soudního dvora EU ze dne 9. října 2014, C-222/13, bod 29, a ze dne 22. prosince 2010, C-517/09, bod 38).

Vysokou kvalitu německé judikatury a *good judging* jakožto podmínku potenciální důvěry v soudnictví může nadále zajistit pouze „vymanění“ soudnictví z okovů moci výkonné, ke kterému již došlo v mnoha jiných členských státech, tedy vytvoření samostatných justičních struktur, které jsou dostatečně finančně vybaveny a vyznačují se minimální hierarchií.

2. Oprávnění předložit na základě článku 267 SFEU žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a výklad čl. 19 odst. 1 třetí věty SEU a čl. 47 odst. 2 Listiny požadovaný od Soudního dvora jsou významné pro rozhodnutí ve věci a nejedná se o hypotetické aspekty. Jsou úzce a nerozlučně spjaty se sporem v původním řízení a s konkrétní situací předkládajícího soudu (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 27. února 2018, C-64/16, body 19 a násl.). Relevantní jsou zejména následující skutkové a právní okolnosti:

a) Ve sporu v původním řízení musí soud – jakožto unijní soud – rozhodnout o otázkách uplatňování a výkladu unijního práva, v tomto případě evropského práva upravujícího registraci ve spojení s unijní zásadou efektivity, která je zakotvena rovněž v článku 19 SEU a článku 47 Listiny, a základními právy Evropské unie. Spor v původním řízení úzce souvisí s unijním právem.

b) V této souvislosti vyvstává procesněprávní problém, zda a za jakých podmínek je vůbec dáno oprávnění předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Má se za to, že Soudní dvůr má pravomoc upozornit předkládající soud na prvky unijního práva, jež mohou přispět k řešení problému týkajícího se oprávnění

předložit mu žádost o rozhodnutí o předběžné otázce (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. listopadu 2019, C-585/18, C-624/18 a C-625/18, bod 100). Pokud Soudnímu dvoru přísluší pravomoc objasnit předběžné otázky procesní povahy, resp. otázky týkající se výkladu procesních ustanovení unijního práva, která předkládající soud musí použít k vynesení svého rozsudku (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. března 2020, C-558/18 a C-563/18, bod 50), pak by tomu tak tím spíše mělo být v případě otázek týkajících se nezbytných vlastností předkládajícího soudu.

c) Dále existuje úzká a nerozlučná spojitost mezi předběžnými otázkami týkajícími se skandálu „Dieselgate“ a postavením předkládajícího soudu. Na žalované má značnou účast stát. Vzhledem k hospodářským zájmům a zájmům v oblasti politiky uplatňované na trhu práce spojeným s německým automobilovým průmyslem, je tlak vyvíjený na soudy právě v době pandemie a v důsledku ohromného množství řízení mimořádně velký. Pozornosti rovněž neuniklo, že občanskoprávní soudy s nějakým vztahem k žalované – na rozdíl od velké většiny nižších německých soudů a nyní i Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) – žaloby proti žalované zamítly.

d) Kromě toho má zásadní význam dopis předsedy Oberlandesgericht Dresden (vrchní zemský soud v Drážďanech, Německo) ze dne 9. dubna 2020 [omissis]. Tento dopis adresovaný všem předsedům německých vrchních zemských soudů byl dále šířen a vešel ve známost v durynském soudnictví a dostal se i k předkládajícímu samosoudci.

Podnět, aby bylo prověřeno, zda lze „odložit“ další projednávání a rozhodování věcí týkajících se „Dieselgate“, může představovat přímé ovlivňování. Tím spíše to platí pro odmítavý postoj vůči „*možnosti plného vrácení kupní ceny bez jakéhokoli odpočtu za – i dlouholeté – užívání vozidla*“, který je zřetelně vyjádřen v uvedeném dopise. Právě toho se ale týká první předběžná otázka.

e) Dále je tu kritický postoj k předkládání žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, který v Německu sílí, přinejmenším pokud jde o žádosti předkládané nižšími soudy, vedoucí až k výzvám k omezení oprávnění těchto soudů předkládat tyto žádosti. Bývalý místopředseda Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud) Ferdinand Kirchhof například zastával názor, že oprávnění soudů nižších stupňů předkládat žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce napomáhá obcházení soudů vyšších stupňů a směřuje k roztržštění judikatury [omissis].

Výše uvedené může vést k odrazení německých prvostupňových soudů od předkládání žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce (k co nejširší a neomezené možnosti obracet se na Soudní dvůr viz rozsudek uvedeného soudu ze dne 26. března 2020, C-558/18 a C-563/18, body 55 a násl.).

[omissis]